

EKSAMENSOPPGAVE

JUS4111 - Metode og etikk - Høst 2016

Dato: 30. November

Tid: Kl. 10.00 - 14.00

PRAKTIKUM

I oppgaven nedenfor skal du behandle de profesjonsetiske spørsmål som reiser seg. Strafferettslige, straffeprosessuelle, menneskerettslige eller andre rent juridiske spørsmål skal ikke drøftes.

Mineralia ASA er et børsnotert norsk selskap med staten som stor aksjonær. Selskapet driver internasjonal virksomhet av stort omfang. Det har etter 2010 opplevd en formidabel vekst, blant annet i India og Indonesia. Advokat Lars Holm har jobbet tett med ledelsen i Mineralia i en årrekke. Han satt tidligere i styret i selskapet, men har siden 2010 vært benyttet som advokatforbindelse ved kontraktsforhandlinger, lisenser, transaksjoner og annen forretningsjuridisk rådgivning.

I forbindelse med satsingen i Indonesia, var det nødvendig med offentlige tillatelser for etablering av virksomhet. Ansatte i Mineralia jobbet aktivt i forhandlinger med myndighetene for å sikre de nødvendige tillatelsene – i skarp konkurranse med andre selskaper i samme bransje. Etter en langvarig prosess lyktes det Mineralia å sikre seg de nødvendige tillatelsene i 2012. Advokat Lars Holm bisto med juridisk rådgivning i forbindelse med forhandlingene.

Våren 2013 sto det et oppslag i finansavisen Næringsliv om Mineralias virksomhet i Indonesia, der det ble stilt spørsmål ved visse konsulentavtaler med store honorarer i forbindelse med satsingen i Indonesia.

Statsadvokatembetet besluttet i april 2013 å iverksette etterforskning av Mineralia ASA for mulig korrupsjon i forbindelse med sikring av de nødvendige tillatelsene i Indonesia. Statsadvokat Peder Ås fikk ansvar for etterforskningen og tok med seg noen av sine kolleger i en mindre gruppe som jobbet nesten utelukkende med denne saken. Ås var en fremadstormende yngre statsadvokat som var populær blant kollegene. Ås var også en fremragende jurist og kollegene var nesten alltid enig i hans vurderinger og beslutninger i saken.

Som leder av etterforskningen ønsket Ås å avhøre de involverte og gjøre beslag i e-poster, brev og andre dokumenter. Mineralia ASA innvendte at sentrale deler av materialet var unntatt fra beslag og forklaringsplikt, av hensyn til reglene om advokaters taushetsplikt. Etter behandling i flere rettsinstanser, fikk Mineralia ASA medhold i dette i en rettskraftig avgjørelse høsten 2014.

Denne rettsavgjørelsen gjorde etterforskningen vanskeligere. På et internt møte i etterforskningsgruppen ble det diskutert hva man skulle gjøre. Statsadvokat Ås foreslo at man skulle sikte advokat Lars Holm som medvirker til de straffbare forhold. Etter Ås sin oppfatning forelå det tilstrekkelig grunnlag for siktelse mot Holm. Og hvis Holm blir siktet, «vil vi også få tilgang til materiale vi trenger i saken mot Mineralia», påpekte Ås. Advokat Holm ble deretter siktet i saken i januar 2015.

Da Holm ble informert om siktelsen mot seg, ble han svært oppbrakt og bekymret. I forbindelse med en middag sammen med sin gamle studievenn advokat Ole Vold, tok han opp saken og hvordan den hadde gått inn på ham. Ole Vold var partner i advokatfirmaet Krone, som består av i alt 100 advokater, og der Vold arbeidet i transaksjonsavdelingen. Da Vold hadde hørt Holm ferdig, uttalte han at han hadde stor forståelse for at dette var en stor personlig belastning. Han la til at det etter hans vurdering ikke kunne være grunnlag for siktelsen, og han ga også noen råd om hvordan Holm burde forholde seg. Dagen etter oversendte han et kort notat om saken til Holm fra sin firma-e-postadresse, der han refererte noen av opplysningene Holm hadde gitt ham og rådene han hadde gitt. Notatet var skrevet på et blankt ark uten firmakjennetegn. Det ble aldri utarbeidet noen oppdragsbekreftelse eller sendt noen faktura til Holm. Da Holm kort tid etter fikk advokat Jens Bang, fra advokatfirmaet Bang AS, som sin forsvarer, snakket han ikke mer om saken med Ole Vold.

Etterforskningen resulterte i at det i desember 2015 ble tatt ut tiltale mot Mineralia ASA, navngitte ansatte i selskapet, og mot advokat Lars Holm. Saken var kompleks både faktisk og rettslig, og statsadvokatembetet var underbemannet. Det ble derfor gitt klarsignal til å engasjere en privatpraktiserende advokat som rettslig medhjelper for aktoratet under straffesaken. Valget falt på advokat Marte Kirkerud, som tidligere hadde arbeidet i påtalemyndigheten med økonomiske straffesaker og hadde betydelig prosedyreerfaring. Advokat Kirkerud var nå ansatt i Kronas prosedyreavdeling, der hun hadde jobbet siden august 2015. Før hun påtok seg oppdraget, undersøkte hun mulige interessekonflikter i tråd med firmaets rutiner, men fant ingen opplysninger om Mineralia ASA eller Holm som skulle tilsi at hun ikke kunne påta seg oppdraget.

Da Lars Holm ble klar over at advokat Marte Kirkerud var engasjert i straffesaken mot ham, tok han kontakt med henne og fortalte henne om samtalen han hadde hatt med Vold og viste henne også Volds notat. Da Marte Kirkerud ikke foretok seg noe ytterligere med dette, klaget han henne inn for Disiplinærutvalget i Advokatforeningen, for brudd på Regler for god advokatskikk. Holm hevdet at Kirkerud ikke kunne opptre for aktoratet, når advokat Ole Vold i samme firma tidligere hadde gitt ham råd i samme sak. Kirkerud innvendte at hun hadde gjort en forsvarlig vurdering av interessekonfliktsspørsmålet, og at reglene om interessekonflikter ikke gjaldt for samtaler en advokat hadde med sine venner på fritiden.

For å underbygge at Vold hadde opptrådt som advokat og ikke bare som venn, sendte Holm notatet som Vold i sin tid hadde skrevet, over til sin forsvarer, advokat Jens Bang, som også bisto ham i disiplinærsaken. Ved en feil ble e-posten med notatet sendt i kopi også til statsadvokat Peder Ås. Ås leste notatet med stor interesse, og fant særlig referatet fra samtalen mellom Holm og Vold interessant. Ås viste notatet til flere av sine kolleger.

Det ble imidlertid aldri noe av straffesaken, verken mot Mineralia, de ansatte, eller advokat Holm. Ledelsen ved statsadvokatembetet hadde en tid vært i tvil om holdbarheten av tiltalene i Mineraliasaken, og man lot derfor en annen statsadvokat gjøre en ny vurdering av saken. Det var også kommet inn nye faktiske opplysninger. Vurderingen konkluderte med at det ville være vanskelig å føre bevis for at det var begått noe straffbart i saken og at saken derfor burde trekkes. Ledelsen ved statsadvokatembetet besluttet å trekke hele saken i mai 2016.

UiO : Det juridiske fakultet

Universitetet i Oslo

I juni 2016 deltok statsadvokat Kari Fjeld på en sommerfest sammen med mange forsvarsadvokater og påtalejurister. Utpå kvelden kom samtalen inn på Mineraliasaken, som i en riksdekkende avis nylig var omtalt som et «mageplask» for påtalemyndigheten. Kari Fjeld var kollega av Peder Ås, og hadde bidratt i etterforskningen i en kort periode med utredning av et avgrenset juridisk spørsmål. Da samtalen blant gjestene etter hvert ble nokså kritisk mot påtalemyndigheten, kastet hun seg inn i diskusjonen, og påpekte en del forhold som etter hennes oppfatning kunne bidra til et mer nyansert syn på saken. Det Fjeld påpekte, var opplysninger som alle hadde vært fremme i ulike aviser og medier under sakens gang, men ikke samlet og som ledd i en debatt. Dagen etter mottok ledelsen ved statsadvokatembetet en klage på Kari Fjeld for brudd på etiske retningslinjer for påtalemyndigheten.

Drøft de advokatetiske og påtaleetiske spørsmål som reiser seg i saken. Strafferettslige, straffeprosessuelle, menneskerettslige eller andre rent juridiske spørsmål skal ikke drøftes.

Vedlegg:

1. Regler for god advokatskikk
2. Etiske retningslinjer for medarbeidere i påtalemyndigheten av 11. desember 2015

Oslo, 24.11.2016

Anne Robberstad

Faglig eksamensleder

